

# A PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI ISMERETEK OKTATÁSA ÉS A PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG ÖSSZEFÜGGÉSEI

Szóke Brigitta – Tóth Eszter Ilona

## Összefoglalás

*Jelen kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a pénzügyi-gazdasági ismeretek oktatása és a pénzügyi tudatosság összefüggéseit. Napjaink kulcsfontosságú területe a személyes pénzügyeink tudatos menedzselése, tulajdonképpen minden döntésünknek van pénzügyi vetülete, amely rövid- és/vagy hosszú távon kihat a gazdálkodásunkra. Annak ellenére, hogy minden szereplő érdekelt a pénzügyi kultúra fejlesztésében, mégis nagyon lassú az előrehaladás. A pénzügyi oktatás sajnos csak lassan, hosszú távon képes visszaigazolni a befektetett időt és energiát. Sok esetben a rövid távú érdekek és a jelen problémái felülírják a hosszú távú célokat, továbbra is sokan közönyösek a pénzügyeik iránt és nem néznek 1-2 évnél előrébb. A világban zajló rohamléptű változásoknak köszönhetően sokan bizalmatlanul állnak a jövőhöz, így nem terveznek tudatosan előre. Az alap-, közép- és felsőoktatásban is előre kell mozdulni a pénzügyi-gazdasági ismeretek oktatásában, tehát az oktatási intézményeknek nagyon nagy felelősségük lesz, hogy a jövő nemzedéke tudatos döntéseket hozzon pénzügyeiben.*

**Kulcsszavak:** oktatás, pénzügyi tudatosság, pénzügyi kultúra, pénzügyi műveltség, tanórán kívüli tevékenységek  
**JEL:** A2, M21

## THE LINKS BETWEEN FINANCIAL EDUCATION AND FINANCIAL LITERACY

### Abstract

*The aim of this research is to examine the relationship between financial education and financial literacy. A key area today is the conscious management of our personal finances; in fact, every decision we make has a financial dimension that affects our short and/or long term financial management. Despite the interest of all stakeholders in improving financial literacy, progress is still very slow. Unfortunately, financial education is slow to pay back the time and energy invested in the long term. In many cases, short-term interests and present problems override long-term goals, and many people remain indifferent to their finances and do not look beyond 1-2 years. The rapid pace of change in the world means that many people are distrustful of the future and do not plan ahead consciously. In primary, secondary and higher education, we need to move forward in teaching financial and economic education, so educational institutions will have a very big responsibility to ensure that the future generation makes informed choices about their finances.*

**Keywords:** education, financial awareness, financial culture, financial literacy, extra-curricular activities  
**JEL:** A2, M21

## Bevezetés

A pénzügyi kultúrával rendszeresen szinonimaként használt fogalom a pénzügyi műveltség és pénzügyi tudatosság. Az angol nyelvű szakirodalmak gyakran a financial literacy kifejezést alkalmazzák, amelynek egyaránt megfeleltethető a pénzügyi kultúra és pénzügyi tudatosság magyar kifejezésünk is. Lusardi et al. (2010) szerzők álláspontja szerint a pénzügyi kultúra, mint financial literacy tudást, míg a pénzügyi erőforrás, mint financial capability az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képességét jelenti. Fessler et al. (2020) kutatása jól szemlélteti, hogy a pénzügyi kultúra (financial literacy) szakirodalmakban történő megjelenése egyre gyakoribb, míg 2000-ben még egyáltalán nem jelent meg, 2005-től az éves gyakorisága exponenciálisan nő, 2019-re elérte a 4 600-at. Azonban Czakó et al. (2011) szerint a pénzügyi kultúra fogalomköre vita tárgyát képezheti a különböző szerzők körében, hiszen annak ellenére, hogy magába foglalja a pénzügyekkel kapcsolatos ismeretek körét, megkérdőjelezhető, hogy milyen széles azoknak a készségeknek és ismereteknek a köre, amelyeket a pénzügyi kultúra körébe sorolhatunk. Jellemző, hogy az egymástól jelentősen eltérő kérdésköröket, más-más módszerekkel vizsgálják. Budai (2020) a pénzügyi kultúra fogalmi értelmezéséhez azt is hozzáfűzte, hogy nemcsak az egyénhez kapcsolt tudásként, hanem az emberi kultúrához tartozó gazdasági kultúra részeként is értelmezendő. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, Organization for Economic Cooperation and Development (továbbiakban: OECD, 2013) definíciója szerint „a pénzügyi tudatosság olyan képesség, ami lehetővé teszi a pénzügyi források hatékony gyarapítását, nyomon követését és felhasználását oly módon, hogy az hozzájáruljon mind az egyén, mind a családja, mind vállalkozása jólétének és gazdasági biztonságának megerősítéséhez.” (Pénzügyi tudatosság fejlesztésének 2017-2023 stratégiája, 2016) Az OECD szemlélete alapján a „pénzügyi jóllétet” (financial well being) az egyének pénzügyileg pozitív hozzáállása garantálhatja. Magyarországon, az Állami Számvevőszék (2014) megfogalmazásában a következő definíciója terjedt el: „A pénzügyi kultúra a pénzügyi ismeretek és képességek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek a tudatos és körültekintő döntéseikhez szükséges alapvető pénzügyi információkat azonosítani, majd azok megszerzése után azokat értelmezni, és ez alapján döntést hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi, illetve egyéb következményeit.” (Németh, 2014; 5 p.)

A pénzügyi műveltség legkorábbi definíciója 1997-re tehető, amely a Jump Start Coalition középiskolásokot vizsgáló tanulmányához köthető, mely szerint „Az ismeretek és készségek felhasználásának képessége a pénzügyi erőforrások hatékony kezelésére az egész életen át tartó pénzügyi biztonság érdekében.” (Hastings et al. 2012; 5 p.) Viszont Vitt et al. (2000) szerzők a kétezres évekre átfogóbban definiálták a pénzügyi műveltséget, mely szerint a jelent és a jövőt érintő pénzügyi döntések meg-hozatalához, a pénzügyi kérdések megvitatásához elengedhetetlen a pénzügyi feltételekről való informálódás, elemzés és kommunikáció. Egyetértve Hogarth (2002) szerző véleményével, aki szerint akkor rendelkezhetünk a pénzügyi kultúra alapjaival, ha:

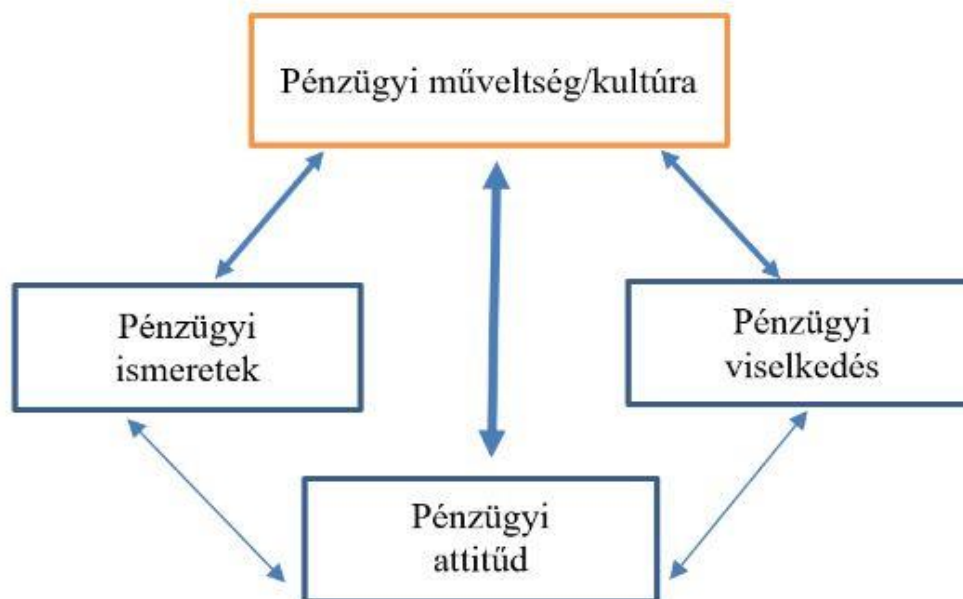
- megértjük a pénz és az eszközök kezelésének alapfogalmait;
- képzetek, tájékozottak és hozzáértők vagyunk a pénz- és vagyonkezelés, a banki tevékenység, a befektetések, a hitelek, a biztosítások és az adózás kérdésébe;
- gyakorlatban is használjuk ezeket az ismereteket a pénzügyi döntések megértéséhez, megtervezéséhez és végrehajtásához.

Ezzel szemben Atkinson és Messi (2011) „a pénzügyi műveltséget a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron az egyéni jólét eléréséhez szükséges tudatosság, tudás, készség, hozzáállás és viselkedés kombinációjaként határozta meg.” (Atkinson– Messy, 2011; 4 p.) Míg Jihnee Kim (2001) megközelítése szerint a pénzügyi műveltség a modern társadalomban való életben maradásához szükséges pénzügyi ismeretek és pénzügyi tudás összességét jelenti. A pénzügyi műveltségre, mint képességre is fókuszálhatunk, hiszen Mandell (2008) szerint a pénzügyi eszközök megalapozott értékelésével olyan tudatos döntéseket hozhatunk, amelyekkel saját hosszú távú pénzügyi érdekeinket is szolgálhatjuk.

A pénzügyi műveltség ezen megközelítését Widyastuti et al. (2016) kibővítették a megalapozott pénzügyi döntések és a pénzügyi biztonság fenntartása érdekében a megtakarítások, a befektetések és a pénzügyi tervezés előnyeikhez való igazításával, továbbá a különféle pénzügyi termékek ismeretére, a meghatározó számolási készségekre és más pénzkezelési feladatokra. Tehát a pénzügyi műveltség Sarigül (2014) szerint kiterjed a bevételek és kiadások tudatos kezelésének módjára, a pénzkezelés alapvető módszereinek ismeretére, továbbá a mindennapi helyzetek (pl.: hitelfelvétel, betéti lekötések stb.) megoldásához szükséges pénzügyi ismeretek magabiztos alkalmazására. Míg Huston (2010) és Remund (2010) szerzők megközelítése alapján a pénzügyi műveltséget a pénzügyi döntések meghozatalakor alkalmazott tudás és kompetencia ismeretekkel hozza összefüggésbe. Ezek alapján pedig különbséget tehetünk a pénzügyi műveltség és a pénzügyi oktatás között. Tehát a pénzügyi képzések során Kálmán (2022) véleményével egyetértve, nem elegendő az átadandó ismeretek körét a hallgatók igényeihez és az elvárt kimeneteli követelményekhez igazítani, sokkal inkább olyan módszerek kialakítására van szükség, amelyek megtanítják és felkészítik a tanulókat a megszerzett tudásuk gyakorlati alkalmazására. Visszatérve Remund (2010) munkásságához a pénzügyi műveltség részeként öt blokkot csoportosít, amelyek a következők:

- Jártasság a pénzügyi szolgáltatások területén. Ide sorolható például a pénzkezelési képesség, pénz használatának tudása stb.;
- Kommunikációs képesség, amely magába foglalhatja a pénzügyi tervek megvizsgálását és a másokkal való prezentálásának és megvitatásának képességét, a pénzügyi tudáson alapuló döntéshozatal stb.;
- A személyes pénzügyek áttekintése, kezelése, irányítása, mint például: a készpénz, folyószámla, illetve megtakarítási célú számla nyitása, a fizetési kötelezettségek ellenőrzése stb.;
- A pénzügyi döntéshozatali képesség, azaz az egyes pénzügyi döntések előnyeinek, hátrányainak mérlegelése;
- Magabiztosság, amely a pénzügyi tudáson, készségeken és tapasztalatokon alapuló, egyénre jellemző személyiségvonás a pénzügyi szükségletek tervezéséhez.

A pénzügyi műveltséget az elmúlt évek Riitsalu – Pöder (2016) tanulmányai már olyan képességként tartja számon, ami kiterjed a pénzügyi alapfogalmak minél szélesebb ismeretére, és amelynek kiemelt feladata Santini et al. (2019), hogy meghatározza a pénzügyi viselkedést. Tehát a pénzügyi kultúra, a pénzügyi műveltség és pénzügyi tudatosság fogalmai nem fedik teljesen egymást. Csorba (2020) kutatása alapján a közösség által elfogadott hitek, normák, értékek és attitűdök a kultúrához tartoznak, míg az egyéni pénzügyi ismeretek és attitűdök a pénzügyi műveltség elemeiként jelennek meg. Az egyént a műveltség, a társadalom egészét pedig a kultúra jellemzi. A pénzügyi tudatosság Benedek (2018) szerint a célok kitűzését és megvalósítási módjuk megtalálását jelenti, amelynek fő eszköze a pénzügyi tervezés.



**1. ábra: A pénzügyi műveltség összetevői**

*Forrás: (Kálmán, 2022; 26 p.)*

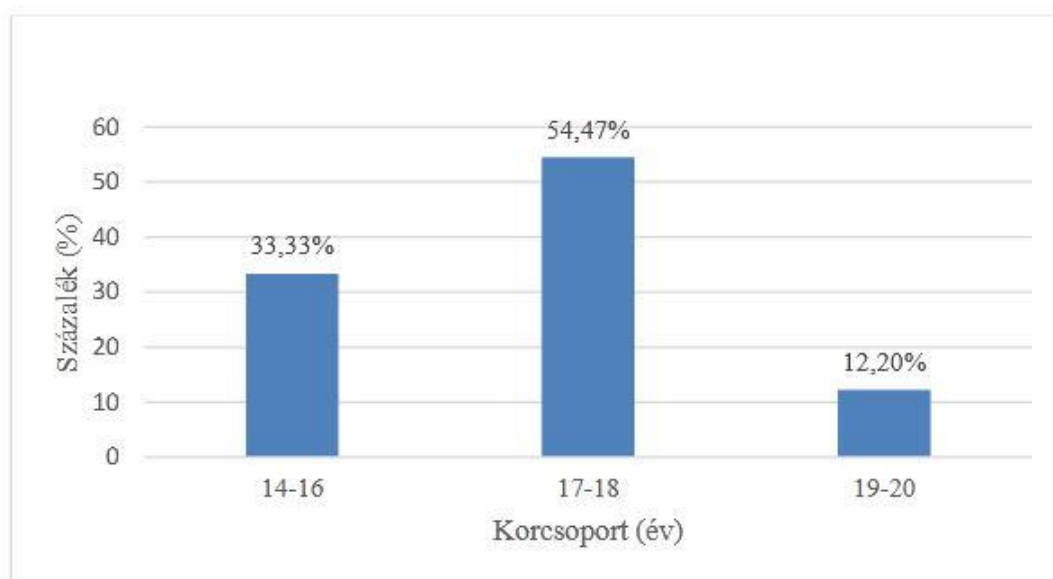
A pénzügyi műveltség három komponense Venkataraman–Ventatesan (2018) kutatása, valamint az OECD rendszere alapján: a pénzügyi ismeretek, a pénzügyi viselkedés és a pénzügyi attitűd, amelyet az 1. ábra illusztrál. A pénzügyi ismeretek alatt a lényeges pénzügyi fogalmak ismeretét, a pénzügyi termékek és szolgáltatások ismeretét, és egyéb praktikus tudnivalókat (pl. átutalási megbízás, bankkártya adatok védelme stb.) kell érteni. Készség (pl. a számolás és a szövegértés), tehát az a megtanult ismeret, amit a cselekvés és a tevékenység során közvetlen tudati ellenőrzés nélkül használunk. A pénzügyi szemlélet (ismeretek alkalmazásának képessége, viselkedés-minták) körébe sorolható a családi költségvetés készítése, a hosszú távú tervezés (felkészülés nyugdíjra, betegségekre stb.), takarékoskodás, pénzügyi döntéshozatal (képes választani, és megfelelő időben cselekedni), a tájékozódás és a tanácsadó igénybevétele is. A hozzáállás, vagyis az attitűd a személy pénzügyekhez való viszonyát, tartósbeállítódását jelenti, pl. a jövőhöz viszonyulás, az öngondoskodás, a megfontoltság, az eredményközpontúság és a magabiztosság.

## Anyag és módszer

A sikeres kutatás alapfeltétele a helyesen megválasztott kutatási módszer. „A kutatási módszerekre úgy tekinthetünk, mint szabályok és eljárások, valamint a „problémák megoldásához közelebb vivő eszközök vagy módszerek”. (Ghauri – Gronhaug, 2011; 42.p.) A kutatási kérdések megfogalmazása fókuszálja a kutatási munkát, rámutat azokra a konkrét területekre, amelyekről több információt és összefüggést szeretne feltárni a kutató.

**K2:** A tanórákon kívüli tevékenységek (pl.: szakterületi látogatás, versenyre való felkészülés, dák-munka stb.) milyen mértékben befolyásolják a pénzügyi kultúra formálását?





**2. ábra: A vizsgált minta korcsoport szerinti megoszlása (n=123)**

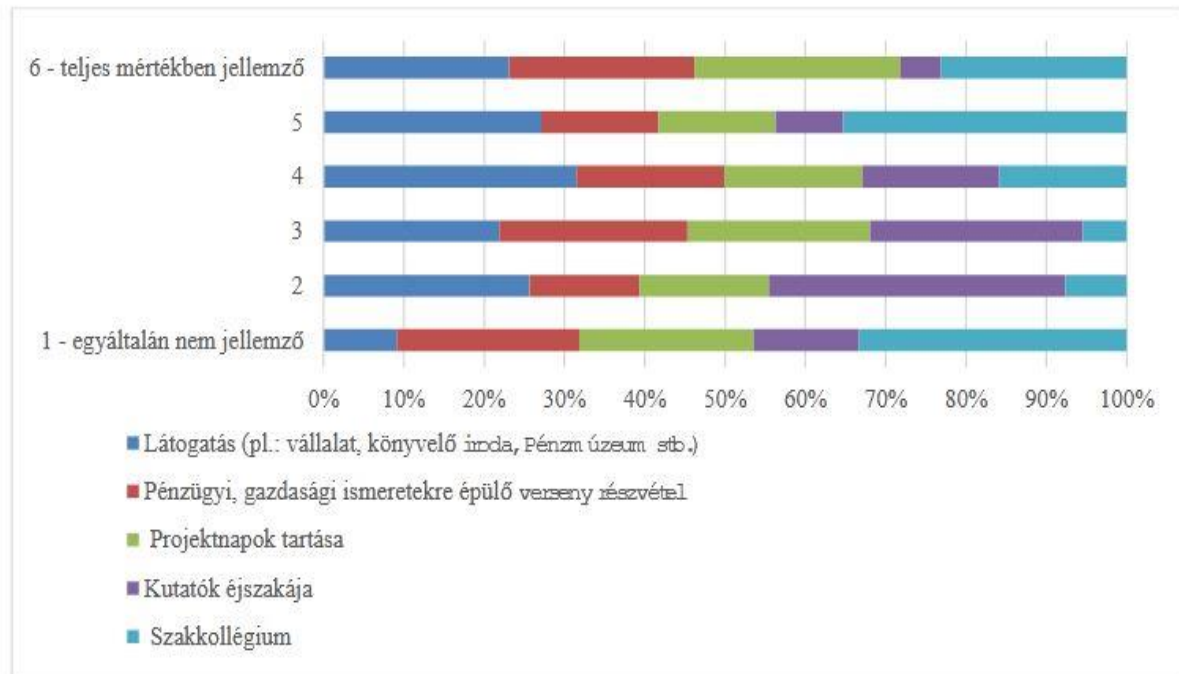
*Forrás: saját szerkesztés*

Elsődlegesen leíró statisztikai elemzéssel kívánjuk bemutatni a változásokat. „Az átlag (mean) az elemek számtani átlaga, alkalmazása intervallum és arányskála esetén a legmegfelelőbb, ugyanakkor nem alkalmazható például sorrendi, illetve nominális (névleges) skálák esetén. A módusz (mode) a leggyakrabban előforduló elem.” (Sajtos-Mitev, 2007; 93 p.) Az adatbázis elemzéséhez keresztábra-elemzést is alkalmaztunk. „A keresztábra-elemzés lényege, hogy két – az elemzés szempontjából releváns – változó kapcsolatát próbáljuk feltárni, amelyre a kutatás elméleti megközelítése, illetve akár egy véletlen megérzés alapján jutottunk.” (Sajtos – Mitev, 2007; 139 p.) A két változó közötti összefüggésre a Pearson-féle Khi-négyzet (Chi Square Tests) adja meg a választ. „Minél nagyobb a Khi-négyzet értéke, annál erősebb a sztochasztikus kapcsolat.” (Tóthné, 2009, 25 p.) A Khi-négyzet próba alapján megállapítható, hogy ha az általam választott 0,05 szignifikanciaszint (Significance) (5%) alatt van, akkor a mintában van kapcsolat a két változó között. Miután bebizonyosodott a két változóról, hogy statisztikai kapcsolat van közöttük, úgy a kapcsolat erősségének a vizsgálatához asszociációs együtthatót kell számolni. A kapcsolat szorosságát pedig a Cramer együttható fejezi ki. A mutató alapvetően 0 és 1 között szóródik, amennyiben az érték az „1” felé közelít, úgy erősebb a kapcsolat a két változó között. A dolgozatban a következő intervallumok alapján vontam le következtetéseket: Gyenge kapcsolat  $\leq 0,2$ ; Közepesen erős kapcsolatot  $0,201-0,301$  között, szoros kapcsolatot  $\geq 0,346$ .

## Eredmények

A Nemzeti Alaptanterv (továbbiakban: NAT) kiemelt figyelmet fordít a középiskolások digitális és pénzügyi kultúrájának fejlesztésére. Így a pénzügyi tudatosságra nevelés kapcsán megvizsgálom, hogy az általam vizsgált közgazdasági technikumokban milyen tanórán kívüli tevékenységekkel támogatják a pénzügyi ismeretek elmélyítését. A 3. ábra összefoglalja ezen tevékenységek megoszlását, amelyben az 1-6 Likert-skálából adódóan ismét, a három feletti értéknél tartom magas szintűnek az összefüggést. A tanulók 37,40% szerint a legjellemzőbb tanórán kívüli tevékenységek a látogatások (pl.: Pénzmúzeum, könyvelő irodák, vállalatok). Úgy vélem, hogy kiváló lehetőséget

rejtenek magukban a látogatások, hiszen a tanteremben megtanult elméleti tananyagot a való életben, a gyakorlatban is megtapasztalhatják. Közelről nyerhetnek betekintést a cégek mindennapi működésébe, szervezeti felépítésébe, folyamataiba stb., amelynek tapasztalatai hozzájárulnak, hogy a munkaerőpiacra kikerülve könnyebben beilleszkedjenek és gyakorlatiasabban boldoguljanak a kapott feladatokkal.



3. ábra: Tanórákon kívüli tevékenységek megoszlása

*Forrás: saját szerkesztés*

Ezt követi, 30,90%-kal a szakkollégiumok, amely tulajdonképpen újfajta kezdeményezésnek számítanak a szakképzésben, korábban csak a felsőoktatási intézményekben volt jellemző. A szakkollégium ezen fajtája, amikor a tanév során, alkalmanként, az intézmény által meghívott előadók dolgoznak fel egy-egy aktuális gazdasági, pénzügyi témát, akiktől a diákok az előadást követően szabadon kérdezhetnek. A pénzügyi, gazdasági ismeretekre épülő versenyeken való részvétel és a projektnapok egységesen 24,40%-ot kaptak. A kérdőív következő kérdése a pénzügyi versenyekre kérdezett rá, amelyből kiderült, hogy a kitöltők 65,90%-a semmilyen pénzügyi versenyről nem hallott még. Célszerű lenne ezekre a tevékenységekre nagyobb hangsúlyt fektetni az intézményeknek, hiszen jelentős készségfejlesztő hatásuk van (pl.: elemző készség, problémamegoldó készség, szervező készség stb.) ezeknek a programoknak. Érdekes, hogy az intézmények csupán 15,50%-ra jellemző a Kutatók Éjszakáján történő részvétel. Meglátásunk szerint, minél több és változatosabb tanórán kívüli tevékenységet kellene biztosítani a szakképző intézményeknek, hogy izgalmasabbá, változatosabbá és játékosabbá tegyék a pénzügyi témák befogadását.

Ezt követően megvizsgáljuk, hogy van-e összefüggés a különféle tanórákon kívüli tevékenységek és a tanulók pénzügyileg tudatos döntései között, amelynek adatait a 1. táblázat ismerteti. A kereszt-tábla elemzés során a kapott Pearson-féle  $\chi^2$  próba eredménye szerint nem volt szignifikáns kapcsolat a szakmai látogatások, a kutatók éjszakája, valamint a szakkollégiumi előadások és a tanulók tudatos pénzügyi döntései között, ami azt jelenti, hogy a vizsgált 123 elemű minta esetében nincs kapcsolat ezen változók között.



**1. táblázat: A tanórákon kívüli tevékenységek és a tudatos pénzügyi döntések közötti összefüggések**

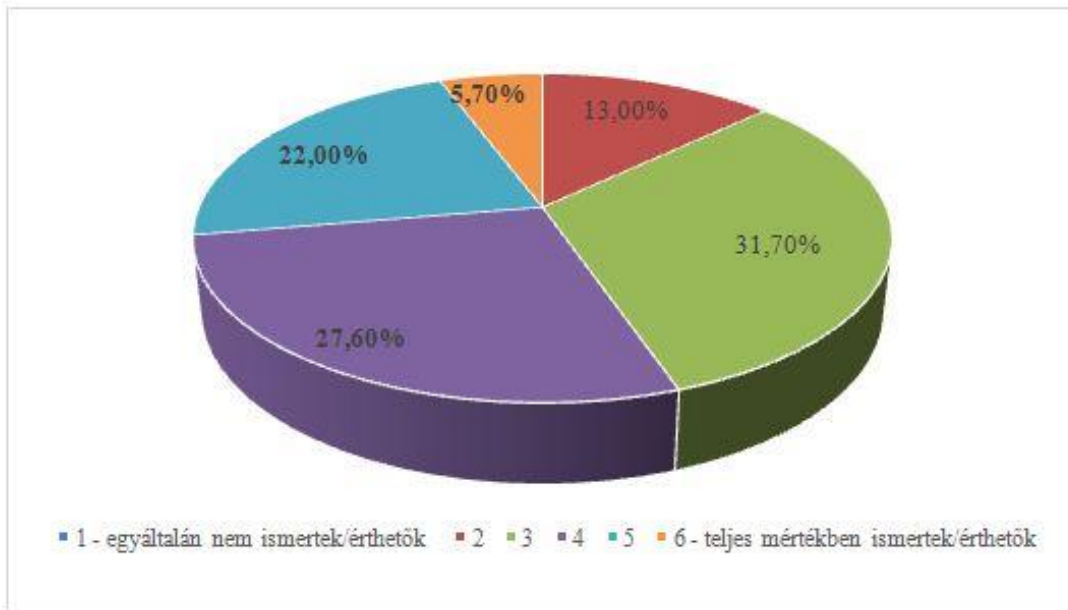
	Látogatás (pl.: könyvelő iroda)	Pénzügyi, gaz- dasági ismeret- ekre épülő verseny	Projektnapok tartása	Kutatók éjszakája	Szakkollégium
Pearson-féle Phi <sup>2</sup>	22,369	44,494	43,336	19,684	20,093
Szignifikancia- szint	0,321	<b>0,001</b>	<b>0,002</b>	0,487	0,452
Phi érték	0,426	0,601	0,594	0,4	0,404
Kapcsolat	nincs	<b>van</b>	<b>van</b>	nincs	nincs
Cramer-féle együttható	0,213	<b>0,301</b>	<b>0,297</b>	0,200	0,202
	-	<b>közepesen erős</b>	<b>közepesen erős</b>	-	-

*Forrás: saját szerkesztés*

Azonban a pénzügyi, gazdasági ismeretekre épülő versenyeken és a projektnapokon való részvétel szignifikanciaszintje 0,05 (5%) alatt van, így van szignifikáns kapcsolat a tanulók tudatos pénzügyi döntései és az utóbbi két tanórákon kívüli tevékenységek között. Tehát az intézményeknek érdemes minél több, érdekes pénzügyi témákat feldolgozó projektnapokat szervezni a diákjai számára, valamint minél több versenyfelhívást elérhetőségét ismertetni a diákokkal és ösztönözni, mentorálni azok aktív részvételére is. A Cramer-féle együtthatók értékét megvizsgálva a versenyeken való részvétel (0,301) és a projektnapokon való részvétel (0,297) esetében is közepesen erős kapcsolatot állapíthatunk meg. Ezek alapján a hipotézisünket, mely szerint a tanórákon kívüli tevékenységek befolyásolják, hogy a gazdasági szakon tanuló diákok tudatosabb pénzügyi döntéseket hozzanak, részben kerül elfogadásra.

Pénzügyi fogalmak, összefüggések érthetőségének megosztásának vizsgálata során, a tanulók több, mint a fele (55,30%) adott hármastól magasabb értéket az 1-6 terjedő Likert-skálán arra vonatkozólag, hogy a pénzügyi döntéseiket (pl.: zsebpénz felhasználása) is befolyásoló pénzügyi fogalmakat, folyamatokat, illetve összefüggéseket ismerik és értik. A maradék 44,7%-uk pedig 2 és 3 értéket adott, tehát közepesnek, illetve attól kicsit gyengébbnek ítélik meg a pénzügyi tudásukat, annak ellenére, hogy gazdasági szakokon tanulnak. A leíró statisztikai adatok alapján az átlag: 3,76; a medián: 4,00, a módusz: 3, a szórás pedig 1,111. Az összefüggést a 4. ábra szemlélteti.

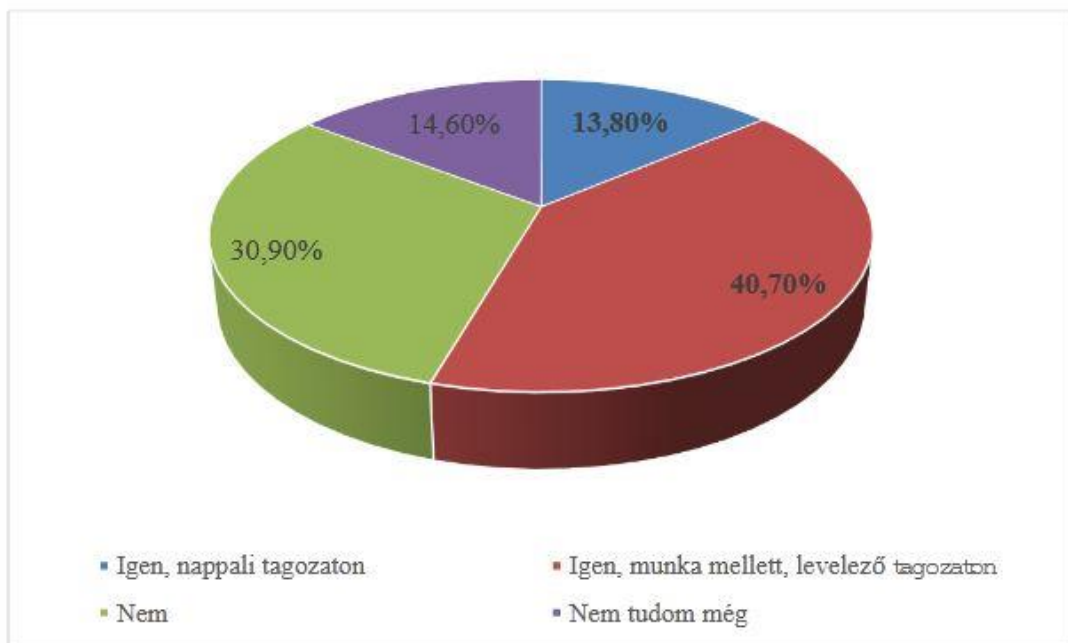




**4. ábra: Pénzügyi fogalmak, összefüggések érthetőségének megoszlása**

*Forrás: saját szerkesztés*

Végezetül megvizsgáljuk a felmérésben résztvevő szakképzésben tanuló diákok továbbtanulási hajlandóságát gazdasági szakterületen, amelynek adatait a 5. ábra mutatja be. A tanulók 40%-a szeretne felsőoktatásban továbbtanulni, még hozzá levelező tagozaton, hogy a tanulmányai mellett munkát is tudjanak vállalni, így a szakképzésben elsajátított ismereteiket már a munkaerőpiacon is kamatoztathatják. A tanulók 13,80% nappali tagozaton szeretne továbbtanulni, hogy kizárólag a tanulmányaira tudjon koncentrálni, 14,60% még nem foglalkozott ezzel a kérdéssel, és a kitöltők 30,90%-a egyáltalán nem szeretne bejutni a felsőoktatásba.



**5. ábra: Továbbtanulási hajlandóság**

*Forrás: saját szerkesztés*

## Következtetések, javaslatok

A mai világban való eligazodáshoz nélkülözhetetlen a gazdasági, pénzügyi fogalmak és folyamatok átfogó elméleti és gyakorlati ismerete. Tehát fontos, hogy a fiatalok már az általános és középiskolai éveik során, lehetőséget kapjanak alapszintű pénzügyi ismeretek elsajátítására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a pénzügyileg tudatos generációk kinevelésére, amely elősegíthető azáltal, hogy növekszik a közgazdasági technikumban tanulók számát, akik a technikum elvégzése után olyan pénzügyi szakértelem birtokába juthatnak, amellyel a munkaerőpiacon szinte azonnal el tudnak helyezkedni.

A szakirodalmi áttekintés rávilágított arra, hogy a pénzügyekben való jártasság és pénzügyi tudatosság nélkülözhetetlen ahhoz, hogy megfelelően tudjunk boldogulni a hétköznapokban. A hazai és nemzetközi irodalmakat kiemelik a pénzügyi kultúra interdiszciplináris jellegét. A pénzügyi jártasság hozzájárul ahhoz, hogy az optimálishoz közelálló döntéseket hozzunk (pl.: megtakarítás, hitel-felvétel, öngondoskodás stb.), mérsékli a kiszolgáltatottságot a pénzügyi szolgáltatókkal szemben (pl.: pénzügyi fogyasztóvédelem), átláthatóbbá válik akár egy vállalkozás megalapítása, ráadásul nemzetgazdasági szinten javulhat a pénzügyi források hatékonyabb és célirányos felhasználása. Számos korábbi kutatás igazolta, hogy a magyarok pénzügyi kultúrájában kritikus pontnak tekinthetők, hogy nem ismerjük fel időben a kockázatot vagy kerüljük azt, nem tervezzük meg előre a pénzügyeinket (pl.: kiadások, bevételek alakulása stb.), nem hasonlítjuk össze a különböző lehetőségeket, mindemellett a pénzügyi tudásunk bizonytalansága révén nem merünk változtatni. A kritikus pontok csökkentésében nyújthat támogatást: a közvetlen környezet (pl.: szülők, barátok), az iskolarendszerű oktatás, a felnőttképzés, a pénzügyi szektor, a Magyar Nemzeti Bank, különböző újságok, internet (pl.: önképzés).

Véleményünk szerint, oktatóként, fontos feladatunk van abban, hogy elősegítsük a pénzügyi ismeretek elsajátítását, hogy felhívjuk a tanulók figyelmét arra, hogy minden döntésüknek, tulajdonképpen közvetlenül vagy közvetve, van pénzügyi vonatkozása, hogy minél több gyakorlati, szemléletes példával, esettanulmányokkal összekapcsolva magasabb szintre emeljük a pénzügyi jártasságukat ahhoz, hogy megfontolt és ésszerű döntéseket tudjanak hozni a pénzügyeikről. A pénzügyi szemléletváltás afelnövekvő generációk számára kardinális terület, ebben nyújt támogatást többek között magyar kormány által kidolgozott pénzügyi tudatosság fejlesztésére irányuló stratégia. Az egyéni pénzügyi műveltség fejlesztésével (pénzügyi ismeretek, viselkedés, attitűd) felnevelhetünk egy olyan pénzügyileg tudatos generációt, amellyel hosszú távon megalapozható a társadalom pénzügyi kultúrája, amelyet folyamatosan ápolni és fejleszteni kell. Az optimális vagy az ahhoz közelítő egyéni, családi pénzügyi döntések meghozatala stabil és tervezhető jövőképet biztosít. Egy meghatározott keretrendszeren keresztül erősíteni kell a pénzügyi képzéseket akár az iskolarendszerű oktatásban, akár azon kívül.

## Hivatkozott források

- [1.] Atkinson, A. – Messy, F.-A. (2011): Assessing Financial Literacy in 12 Countries: An OECD Pilot Exercise. 2011. januári kutatási jelentés. [S.l.]: Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement, 25 p. In: *Netspar Discussion Papers*, No. 01/2011-014. <https://doi.org/10.1017/S1474747211000539>
- [2.] Benedek M. (2018): Mindennapi pénzügyeink: Pénzügyi tudatosság fejlesztése. (online) Állami Számvevőszék. <https://www.aszhirportal.hu/hirek/mindennapi-penzugyeink-penzugyi-tudatossag-fejlesztese>, Letöltés dátuma: 2022.07.17

- [3.] Boncz I. (2015): Kutatásmódszertani alapismeretek. A kézikönyv a TÁMOP-4.1.2. E-13/1/KONV-2013-0012. című projekt keretében készült, [https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%20Palyazati/sport/Kutatasmodszertan\\_e.pdf](https://www.etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%20Palyazati/sport/Kutatasmodszertan_e.pdf) Letöltés dátuma: 2021. október 16.
- [4.] Budai E. (2020): A pénzügyi kultúra rendszerszintű megközelítése. p. 23–38. In: *Pintér É. (Szerk.), Tendenciák a pénzügyi tudatosságban*. Miskolc-Pécs: Fintelligence Pénzügyi Kultúra Központ, 215 p.
- [5.] Czákó Á. – Husz I. – Szántó Z. (Szerk.) (2011): Meddig nyújtózkodjunk? A Budapesti Corvinus Egyetem kutatási jelentése. Budapest: BCE Innovációs Központ, 178 p.
- [6.] Csorba, L. (2020): Pénzügyi kultúra és pénzügyi műveltség, a pénzügyi magatartás meghatározó tényezői. *Pénzügyi Szemle*, 65 (1) p. 67–82. [http://doi.org/10.35551/PSZ\\_2020\\_1\\_6](http://doi.org/10.35551/PSZ_2020_1_6)
- [7.] Falus I. – Tóth I. K. M. – Bábosik I. – Rérthy E. – Szabolcs É. – Nahalka I. – Csapó B. – Mayer M. N. M. (2011): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. TÁMOP-4.2.5.B-11/1-2011-0001 sz. projekt. 442 p.,
- [8.] Fessler, P. – Jelovsek, M. – Silgoner, M. A. (2020): Financial Literacy in Austria – Focus on Millennials. *Monetary Policy & the Economy*, Q3/20, p. 21–38.
- [9.] Ghauri P. – Gronhaug K. (2011): Kutatásmódszertan az üzleti tanulmányokban, Akadémiai Kiadó, Budapest, 294. p.,
- [10.] Hastings, J. – Madrian, B. – Skimmyhorn, W. (2012): Financial Literacy, Financial Education and Economic Outcomes. 2012. szeptemberi kutatási jelentés. Cambridge, USA: National Bureau of Economic Research, 42 p. *NBER Working Paper Series*, No. w18412. <https://doi.org/10.3386/w18412>
- [11.] Hogarth J. M. (2002): Financial Literacy and Family and Consumer Sciences. *Journal of Family and Consumer Sciences: From Research to Practice*, 94 (1) p. 14– 28.
- [12.] Huston, S. J. (2010): Measuring Financial Literacy. *Journal of Consumer Affairs*, 44 (2) p. 296–316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>
- [13.] Kálmán, B. (2022): Összehasonlító vizsgálat – A Covid19 válság hatása egyetemi hallgatók pénzügyi műveltségére, Doktori (PhD) értekezés, Gödöllő, 180 p.
- [14.] Kim, J. J. (2001): Financial Knowledge and Subjective and Objective Financial Well Being. *Consumer Interests Annual*, 47 (1) p. 1–3.
- [15.] Lusardi, A. – Mitchell, O. S. – Curto, V. (2010): Financial Literacy among the Young. *Journal of Consumer Affairs*, 44 (2) p. 358–380. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x>
- [16.] Mandell, L. (2008): Financial Literacy of High School Students. p. 163–183. In *XIAO, J. J. (Szerk.), Handbook of Consumer Finance Research*. New York, USA: Springer, 424 p. [https://doi.org/10.1007/978-0-387-75734-6\\_10](https://doi.org/10.1007/978-0-387-75734-6_10)
- [17.] Németh, E. (2014): Az Állami Számvevőszék szerepe a pénzügyi kultúra fejlesztésében, Projektfüzet. <http://docplayer.hu/2213866-Az-allami-szamvevoszek-szerepe-a-penzugyi-kultura-fejleszteseben.html> Letöltés ideje: 2022.07.20.
- [18.] Pénzügyi Tudatosság Fejlesztésének Stratégiája 2017-2023. (2016): Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája.pdf Letöltés dátuma: 2022.05.22.
- [19.] Remund, D. L. (2010): Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44 (2) p. 276–295. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01169.x>
- [20.] Riitsalu, L. – Pöder, K. (2016): A Glimpse of the Complexity of Factors that Influence Financial Literacy: Complexity of Financial Literacy. *International Journal of Consumer Studies*, 40 (6) p. 722–731. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12291>

- [21.] Sajtos, L. – Mitev, A. (2007): SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Budapest: Alinea Kiadó.
- [22.] Santini, F. D. O. – Ladeira, W. J. – Mette, F. M. B. – Ponchio, M. C. (2019): The Antecedents and Consequences of Financial Literacy: A Meta-Analysis. *International Journal of Bank Marketing*, 37 (6) 1462–1479. p. <https://doi.org/10.1108/IJBM-10-2018-0281>
- [23.] Sarigül, H. (2014): A Survey of Financial Literacy Among University Students. *Journal of Accounting & Finance*, 14.
- [24.] Tóthné L. K. (2009): Összefüggés vizsgálatok, Gödöllői Innovációs Központ Kft, Gödöllő, 202 p,
- [25.] Venkataraman, R. – Ventatesan, T. (2018): Analysis of Factors Determining Financial Literacy using Structural Equation Modelling. *SDMIMD Journal of Management*, 9 (1) p. 19–29. <http://dx.doi.org/10.18311/sdmimd/2018/19998>
- [26.] Vitt, L. A. – Anderson, C. – Kent, J. – Lyter, D. M. – Siegenthaler, J. K. – Ward, J. (2000): Personal Finance and the Rush to Competence: Financial Literacy Education in the U.S. Middleburg, Virginia, USA: Institute for Socio Financial Studies (ISFS), 212 p.
- [27.] Widyastuti, U. – Suhud, U. – Sumiati, A. (2016): The Impact of Financial Literacy on Student Teachers' Saving Intention and Saving Behaviour. In: *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7 (6) p. 41–48. <http://dx.doi.org/10.5901/mjss.2016.v7n6p41>

## Szerzők

Dr. Szóke Brigitta

Ph.D.

egyetemi adjunktus

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Vidékfejlesztés- és Fenntartható Gazdaság Intézet

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

[szoke.brigitta@uni-mate.hu](mailto:szoke.brigitta@uni-mate.hu)

Dr. Tóth Eszter

Ph.D.

egyetemi docens

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Vidékfejlesztés- és Fenntartható Gazdaság Intézet

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

[toth.eszter.ilona@uni-mate.hu](mailto:toth.eszter.ilona@uni-mate.hu)

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

